

สลดศ.สาร

ปีที่ ๒๕ ฉบับพิเศษ เดือนกันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๐

" น้อมสักการ์ ศิริภรณ์ บาทภูมินทร์
ทวยราษฎร์โคก นองเนตร ทวีเขตคาม

นฤปดิษฐ์ ปราชญ์ปรีญ ปินสยาม
ตั้งห้วงยาม มลายครัน บ้านอวรณ์

เอกสุริย์ ลบเหลี่ยมทวย ปลายนภา
ปณีสาน ราไชวาท เกริกขจร

ถวิลหา เอกราชา อติสร
ดุจดิตร ดำรัสลอน ด้วยพรชัย

๗๐ ปี ทรงครองราชย์ชาติเป็นหนึ่ง
เปี่ยมบุญญา เอกองอาจ ราชอำไพ

ทศพิธพิง ราชธรรมปรก พลกลสมัย
ตั้งร่มไทร หลอมใจรัฐ จรัสพา

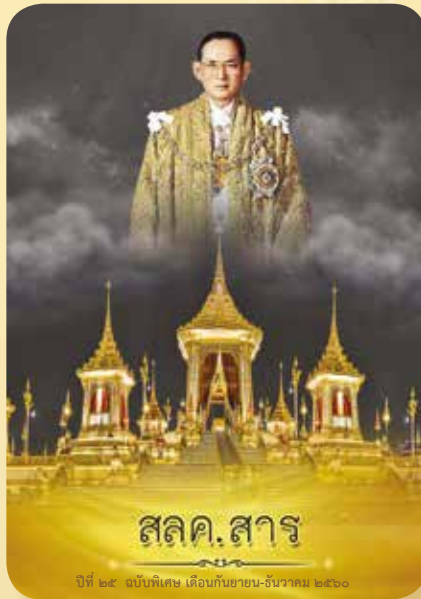
น้อมเกล้านบ องค์ภูวนาถ นิราศลับ
กราบรำลึก สำนักใน พระเมตตา

สงเสด็จ พระองค์กลับ วิมานฟ้า
ธ สถิตใน ใจประชา ไพรฟ้าไทย "

ด้วยสำนักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้
จารึกในใจประชาราชนิรันดร์
ข้าพระพุทธเจ้า ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ผู้ประพันธ์ : อิศเรศ อิศรางกูร ณ อยุธยา

บทบรรณาธิการ

เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วกันว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระมหากรุณาธิคุณแก่พสกนิกรชาวไทยเป็นอเนกอนันต์ หลักการทรงงาน และแนวพระราชดำริที่ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการนำมาซึ่ง “ศาสตร์พระราชา” อันก่อให้เกิดความอยู่ดีกินดีและความผาสุกของประชาชนอย่างยั่งยืน และเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จสวรรคต ยิ่งความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่และความเศร้าโศกเสียใจมาสู่ประชาชนชาวไทย ประชาชนทุกหมู่เหล่า ต่างร่วมกันแสดงความอาลัยและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ จวบจนพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐ และต่างตั้งมั่นร่วมมือร่วมใจที่จะเดินตามรอยพระยุคลบาทเพื่อสืบสานพระราชปณิธานในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติสืบไป

โดยที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีภารกิจในความรับผิดชอบส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับราชการในพระองค์ที่เชื่อมโยงกับราชการของฝ่ายบริหาร และจะต้องปฏิบัติงานสนองพระมหากรุณาธิคุณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินด้วย กองบรรณาธิการ สลค.สาร จึงเห็นสมควรจัดทำ สลค.สาร ฉบับพิเศษขึ้น ประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยวกับภารกิจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับราชการในพระองค์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นการเฉพาะ ได้แก่ เรื่อง พระราชลัญจกร พระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่สถาปนาขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร การถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นอกจากนี้ได้เรียบเรียงพระราชประวัติ ซึ่งเป็นข้อมูลอันทรงคุณค่าไว้เป็นบทแรกของ สลค.สาร ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณ และร่วมน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ตลอดจนเป็นข้อมูลสำคัญส่วนหนึ่งทางประวัติศาสตร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สำหรับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหรืออ้างอิงในโอกาสต่อไป

กองบรรณาธิการ สลค.สาร

สลด.สาร

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ปีที่ ๒๕ ฉบับพิเศษ เดือนกันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

๕

พระราชประวัติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

๑๓

พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำ ประจำรัชกาล
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

๑๖

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่สถาปนาขึ้นในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

๒๒

การถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี

๒๖

ประมวลภาพกิจกรรมน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและแสดงความอาลัย
แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ธีระพงษ์ วงศ์วิลาส เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สมโภชน์ ราชแพทยาคม รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ณัฐฎาภิ อำนวยศิลป์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บรรณาธิการ

อรรณพ เวชชาชีวะ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รองบรรณาธิการ

กรุณา จุฑานนท์, สมศรี นาคจำรัสศรี, สิริพร เลิศธรรมเทวี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

กานต์พิชชา ปิ่นแก้ว, จิตตา กิตติเสถียรนนท์, ดารารัตน์ อินทโสภะ, ปริยงคราญ จงธรรมคุณ, ภูมิพร ปลั่งสมบัติ, สภาพร ทรงพร, สมจิตร รูปเหมาะ

เลขานุการกองบรรณาธิการ

กิตติยาภา จิตรพิทักษ์เลิศ

ฝ่ายจัดงานศิลป์

เชมจิรา ชื่นแก้ว, ธัญมน สีนสาอาง, อิศเรศ อิศรางกูร ณ อยุธยา

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

พัชรภรณ์ อุทัยพิบูลย์

ฝ่ายจัดการทั่วไป

โชติกา แสนพินิจ, ดวงกมล แสงสุวรรณ, พิชญา ภาษาประเทศ, วริกาญจน์ วงศ์แวว, สมภาพ กลิ่นหอม

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา ถนนสามเสน กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๓-๐๖๑๑-๓

บทความ/ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏใน “สลด.สาร” เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

ช่องทางรับซื้อเรื่องเรียน

๑. ยื่นหนังสือเรื่องเรียนด้วยตนเอง (วันและเวลาราชการ) ๒. ทางไปรษณีย์ ส่งถึง : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐ หรือ ตู้ ปณ ๒ ทำเนียบรัฐบาล กทม.

๓. ทางโทรศัพท์ เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับงานหรือการให้บริการ ๐๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๑-๒ เรื่องการทุจริตและปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ/ข้อร้องเรียนการจัดซื้อจัดจ้าง ๐๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๙๔๒

๔. ทางเว็บไซต์: www.soc.go.th ๕. ทางอีเมล: ACOC@soc.go.th

พระราชประวัติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ ณ โรงพยาบาลแมนทอเบอร์น เมืองเคมบริดจ์ (Cambridge) รัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) สหรัฐอเมริกา มีพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘ เป็นสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เป็นสมเด็จพระเชษฐภคินี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเข้ารับการศึกษาชั้นอนุบาล ณ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และทรงศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเมียร์มองต์ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยทรงศึกษาวิชาภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และอังกฤษ หลังจากนั้นทรงเข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่ เอกอล นูแวล เดอลา สวิส โรมองต์ ซายี ณ เมืองโลซานน์ จากนั้นทรงเข้าศึกษาต่อในแขนงวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยโลซานน์ ระหว่างที่ประทับ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้โดยเสด็จสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชนิวัตประเทศไทย ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๑ และครั้งที่สองเมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๘

วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เสด็จสวรรคต ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงรับอัญเชิญให้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ในวันเดียวกันนั้น แต่เนื่องจากยังมีพระราชภาระในด้านการศึกษ จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับประเทศสวิตเซอร์แลนด์อีกครั้งหนึ่ง เมื่อเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙ เพื่อทรงศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยแห่งเดิม แต่ทรงเปลี่ยนสาขาการศึกษาเป็นวิชากฎหมายและรัฐศาสตร์แทน

ระหว่างที่ประทับศึกษาอยู่ในต่างประเทศทรงพบหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิตติยากร และได้ทรงประกอบพิธีหมั้น กับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิตติยากร เมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๙๒ หลังจากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย พระคู่หมั้นนิวัตประเทศไทย ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิตติยากร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๓ และทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชินี

วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ทรงรับการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง เสด็จพระบรมนามาภิไธยว่า “สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร” และพระราชทานพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ในโอกาสนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ เป็น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ มีพระราชโอรสและพระราชธิดา ๔ พระองค์ คือ

๑. ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี
๒. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
๓. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ รัชสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี
๔. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

พุทธศักราช ๒๔๙๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชศรัทธาทรงพระผนวชตามคติของพุทธศาสนิกชนไทยเป็นเวลา ๑๕ วัน ในการนี้ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการได้เรียบร้อยเป็นที่พอพระราชหฤทัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในปีเดียวกันนั่นเอง

นับแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติปกครองราชอาณาจักรไทย ตรมาถึงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ เป็นเวลา ๗๐ ปี ๔ เดือน ๗ วัน กล่าวได้ว่าพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย ทรงตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงอุทิศกำลังพระวรกายและกำลังพระสติปัญญาปฏิบัติพระราชกรณียกิจจนก่อนันต์เพื่อประโยชน์สุขของปวงอาณาประชาราษฎร์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร คือ ดวงมณี ดวงประทีป และดวงใจของชาวไทย ทรงแผ่พระมหาบารมีอันบริสุทธิ์ไพศาล ทรงร่วมทุกข์ร่วมสุขกับปวงประชาชาวไทย พระราชทานความรักความห่วงใย เปี่ยมด้วยพระเมตตาอันประมาณมิได้ ทรงทุ่มเทพระวิริยะ อุตสาหะ พระปรีชาญาณ สร้างความสุขสวัสดิ์ ยั่งยืนแก่ประชาชนของพระองค์อย่างมิทรงรู้สึกเหน็ดเหนื่อย ชาตไทยจึงก้าวหน้ารุ่งเรืองเป็นลำดับ ทรงเป็นหลักชัยนำทางแก่ชาตियาวนานถึง ๗๐ ปี ๔ เดือน ๗ วัน นับเป็นความวิปโยคสุดอาลัยเมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตาลัยเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ ชาวไทยทั้งชาติต่างน้อมศิรเกล้ากราบสักการะพระผู้สถิตในดวงใจตราบนันตรา

ที่มา : คัดลอกและเรียบเรียงมาจากหนังสือ

๑. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จัดทำโดยกระทรวงวัฒนธรรม
๒. ๘๔ พระราชองค์ราชันของแผ่นดิน จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ จัดพิมพ์โดยสมาคมชาวเพชรบุรี

การดำเนินการเกี่ยวกับพระราชพิธีทรงบำเพ็ญ พระราชกุศลและพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ สำนักพระราชวังได้มีประกาศเรื่อง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร สวรรคต ยิ่งความสูญเสียและความวิปโยคที่สุดในชีวิตของพสกนิกรทั้งประเทศ รัฐบาลจึงได้เตรียมงานพระราชพิธีพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ให้สมพระเกียรติตามโบราณขัตติยราชประเพณีและสมกับความจงรักภักดีของประชาชนชาวไทย รวมถึงการดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น ประภาสลดธงครึ่งเสา กำหนดให้มีการไว้อาลัย และกำหนดให้วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นวันหยุดราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ประชาชนเข้าถวายบังคมพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ระหว่างวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๐๒.๑๘ น. ของวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๐ มีประชาชนที่เดินทางมาถวายบังคมพระบรมศพ ๑๒,๗๓๙,๕๓๑ คน

ในส่วนของการจัดงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งมีหมายกำหนดการพระราชพิธี จำนวน ๕ วัน ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๐ (การพระราชกุศลออกพระเมรุมาศ เจริญพระบรมศพไปพระเมรุมาศ ถวายพระเพลิงพระบรมศพ เก็บพระบรมอัฐิ พระราชกุศล พระบรมอัฐิ เลี้ยงพระ เจริญพระโกศพระบรมอัฐิขึ้นประดิษฐานพระวิมาน และบรรจุพระบรมราชสรีรางคาร) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อขอรับข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางมาประเทศไทยของประมุข ราชวงศ์ และผู้นำต่างประเทศ ซึ่งมาเข้าร่วมพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จำนวนทั้งสิ้น ๔๒ ประเทศ และได้จัดทำลัดเวรรัฐมนตรีเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ตามมติคณะรัฐมนตรี (๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐) รวมทั้งแจ้งให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องไปรับและส่งประมุข ราชวงศ์ และผู้นำต่างประเทศ ตามวัน เวลา ที่กำหนดด้วยความเรียบร้อย และเหมาะสม

๒. จัดทำรายละเอียดการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท กำหนดเวลานัดหมายและการแต่งกายของรัฐมนตรีที่จะเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ในการพระราชพิธีดังกล่าว

๓. จัดเจ้าหน้าที่อาลักษณ์เพื่อต้อนรับและอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐมนตรีพร้อมคู่สมรสในการพระราชพิธีดังกล่าว

๔. อาำนวยความสะดวกร่วมกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีในการจัดรถยนต์รับ-ส่งคณะรัฐมนตรีกรณีไปร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเป็นหมู่คณะในพระราชพิธีออกพระเมรุ (๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐) และพระราชพิธีเก็บพระบรมอัฐิ (๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐)

พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำ ประจำรัชกาล

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

สมศรี นาคจำรัสศรี

ภารกิจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการประสานราชการกับส่วนราชการในพระองค์ภารกิจหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่ครั้งเป็นกรมพระอาลักษณ์ คือ การปฏิบัติงานลิขิต ซึ่งเป็นงานเขียนและจัดทำเอกสารสำคัญของราชการที่ต้องนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทรงลงพระปรมาภิไธย และการประทับพระราชลัญจกรในเอกสารสำคัญตามกฎหมายและโบราณราชประเพณี รวมถึงการเก็บ ดูแล และบำรุงรักษาพระราชลัญจกรที่เชิญออกใช้ประทับเอกสารสำคัญของราชการดังกล่าว

ในเอกสารสำคัญที่เป็นราชการแผ่นดินประจำรัชสมัย และที่ออกในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด ประกาศพระบรมราชโองการต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารสำคัญส่วนพระองค์ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับราชการแผ่นดิน เช่น ประกาศนียบัตรกำกับเหรียญรัตนาภรณ์ ล้วนเป็นเอกสารที่ต้องนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และเอกสารเหล่านี้จะมีความครบถ้วนสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ประทับพระราชลัญจกรกำกับพระปรมาภิไธยหรือกำกับเอกสารตามแต่ประเภทของเอกสารสำคัญนั้น ๆ แล้ว

พระราชลัญจกรจึงหมายถึง **พระตราที่พระมหากษัตริย์ใช้สำหรับประทับในเอกสารสำคัญ** ทั้งที่เป็นเอกสารราชการและเอกสารส่วนพระองค์ ตามโบราณราชประเพณีถือว่าพระราชลัญจกรเป็นเครื่องหมายมงคลในหมวดพระราชสิริอย่างหนึ่ง ประกอบด้วย **พระสุพรรณบัฏ ดวงพระบรมราชสมภพ และพระราชลัญจกรประจำรัชกาล** และเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงพระราชอิสริยยศ พระเกียรติยศ และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์แห่งเกียรติภูมิของชาติด้วย หากใช้ประทับกำกับพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ในเอกสารสำคัญส่วนพระองค์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับราชการแผ่นดิน เรียกว่า **พระราชลัญจกรประจำพระองค์** ซึ่งตามธรรมเนียมปฏิบัติเมื่อมีการผลัดเปลี่ยนแผ่นดินก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างพระราชลัญจกรประจำพระองค์ขึ้น ส่วนพระราชลัญจกรที่ใช้ประทับกำกับพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ในเอกสารสำคัญที่เป็นราชการแผ่นดินประจำรัชสมัย เมื่อเปลี่ยนรัชกาลก็จะต้องสร้างขึ้นใหม่สำหรับใช้ในราชการ เรียกว่า **พระราชลัญจกรประจำแผ่นดิน** หากใช้ประทับกำกับเอกสารสำคัญที่ออกในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่มิใช่สำหรับกำกับพระปรมาภิไธยในรัชสมัยใดรัชสมัยหนึ่งเป็นการเฉพาะและไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่เมื่อเปลี่ยนรัชกาล เรียกว่า **พระราชลัญจกรสำหรับแผ่นดิน** ซึ่งได้แก่ พระราชลัญจกรมหาโองการ พระราชลัญจกรหรงสพิมาน พระราชลัญจกรไอยราพต (องค์ใหญ่) พระราชลัญจกรไอยราพต (องค์กลาง) และพระราชลัญจกรพระบรมราชโองการ

พระราชลัญจกรที่ใช้ประทับกำกับพระปรมาภิไธยในเอกสารราชการประจำรัชสมัย และจะต้องเปลี่ยนใหม่ทุกครั้งเมื่อเปลี่ยนรัชกาลที่เรียกว่า **พระราชลัญจกรประจำแผ่นดิน หรือตราแผ่นดิน** นั้น สร้างขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นรูปตราอาร์ม ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เปลี่ยนลวดลายจากเดิมมาเป็นลวดลาย พระครุฑพ่าห์ และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์เป็นพระราชลัญจกรประจำแผ่นดิน เมื่อเปลี่ยนรัชกาลโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ ซึ่งในรัชกาลต่อ ๆ มา ก็ใช้พระราชลัญจกร พระครุฑพ่าห์เป็นลายพระราชลัญจกรประจำแผ่นดินเช่นกันทุกรัชกาล เปลี่ยนแต่พระปรมาภิไธย ที่ขอรอบพระราชลัญจกรให้ตรงตามรัชกาลเท่านั้น ยกเว้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร^๑ ที่ไม่ปรากฏว่ามีการสร้างพระราชลัญจกร พระครุฑพ่าห์ประจำรัชกาล เนื่องจากตลอดรัชสมัยมิได้ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามโบราณราชประเพณี แต่ได้มีประกาศพระบรมราชโองการเฉลิมพระปรมาภิไธย “พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร” เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๔๘๙^๒ และประกาศพระบรมราชโองการ เฉลิมพระปรมาภิไธย “พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร” เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๙^๓ ภายหลังเสด็จสวรรคตแล้วตามลำดับ

พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ประจำแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สร้างขึ้นเมื่อครั้งพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในปี ๒๔๙๓ ทำด้วยงาช้าง มีลักษณะกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๘.๔ เซนติเมตร สูง ๑๓.๔ เซนติเมตร และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการพระราชพิธี จารึกพระราชลัญจกรประจำแผ่นดินพร้อมกับการจารึกพระสุพรรณบัฏ พระบรมนามาภิไธย และดวงพระบรมราชสมภพ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๙๓ ก่อนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกและพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร และเชิญเข้าร่วมพระราชพิธี บรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ซึ่งเป็นวันแรกของการพระราชพิธี หลังจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้เชิญไปเก็บรักษาไว้ที่กองประกาศิต^๔ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในขณะนั้น ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการดูแลรักษาและ ควบคุมการเชิญพระราชลัญจกรประจำแผ่นดินและพระราชลัญจกรสำหรับแผ่นดินออกใช้ประทับเอกสารสำคัญต่าง ๆ ของชาติ อาทิ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติต่าง ๆ ประกาศสถาปนาพระราชวงศ์ ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์ สัญญาบัตร ตราตั้งกงสุล อนุมัติบัตรรับรองกงสุล สัญญาบัตรยศทหาร และประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประเภทต่าง ๆ โดยได้ เชิญออกใช้ประทับเอกสารสำคัญจำนวนมากถึงปีละ ๒๕๐,๐๐๐ ฉบับ มาเป็นเวลายาวนานกว่า ๔๐ ปี เป็นเหตุให้พระราชลัญจกร พระครุฑพ่าห์ห้องคังมีสภาพชำรุดตามระยะเวลาและปริมาณที่เชิญออกใช้ราชการ

^๑ สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ในขณะนั้น

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๓ ตอนที่ ๕๔ ข วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๘๙ หน้า ๔๓๙-๔๔๓

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๑๑ ข วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๙ หน้า ๑-๓

^๔ กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในปัจจุบัน

ในปี ๒๕๓๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบำรุงรักษาพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ประจำรัชกาล พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ขึ้น ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักพระราชวัง กรมศิลปากร และกรมธนารักษ์ ร่วมกันพิจารณาหาวิธีการบำรุงรักษาพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ซึ่งมีสภาพชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดี และต่อมาคณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์องค์ที่ทำด้วยงามีสภาพชำรุด ลายเส้นขาดความคมชัด การเชิญออกใช้ประทับเอกสารราชการสำคัญในปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก

อาจทำให้พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์เกิดการชำรุดเพิ่มขึ้น จึงสมควรขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตจัดสร้างพระราชลัญจกรประจำรัชกาลขึ้นใหม่เพื่อเชิญออกใช้ประทับเอกสารราชการแทนองค์ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น และเนื่องจากเป็นโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐ จึงเหมาะสมที่จะร่วมเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสดังกล่าว ส่วนวัสดุที่ใช้จัดสร้างสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตสร้างด้วยทองคำเพื่อให้สอดคล้องกับชื่อและความหมายของพระราชพิธีกาญจนาภิเษก และเป็นไปตามแบบแผนที่เคยมีการสร้างพระราชลัญจกรด้วยทองคำมาแล้วในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมทั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติให้ปรากฏแผ่ไพศาลเป็นประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญ โดยมีรูปแบบและลวดลายพระครุฑพ่าห์เช่นเดียวกับพระราชลัญจกรองค์เก่าทุกประการ มีน้ำหนัก ๑,๑๐๐ กรัม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๘.๔ เซนติเมตร สูง ๑๓.๔ เซนติเมตร และแกะตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ประดับไว้ที่ด้านบนองค์พระราชลัญจกรระหว่างแนวกลางเท้าพระครุฑพ่าห์ด้วย โดยมีมอบหมายให้กองกษาปณ์ กรมธนารักษ์รับผิดชอบดำเนินการ และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต

การจัดสร้างพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๘ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กำหนดการพระราชพิธีจารึกพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาล พร้อมกับการจารึกพระสุพรรณบัฏสถาปนาพระอิสริยยศที่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ขึ้นเป็น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๘ เวลา ๑๕.๒๙ น. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามโบราณราชประเพณี และได้เชิญพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาลเข้าสมโภชสิริราชกกุธภัณฑ์ในพระราชพิธีฉัตรมงคล เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๔ และวันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๘ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ในพระราชพิธีดังกล่าว หลังจากการสมโภชสิริราชกกุธภัณฑ์ในพระราชพิธีฉัตรมงคลแล้ว ได้เชิญพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปยังกองประกาศิต สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และได้เชิญออกประทับกำกับพระปรมาภิไธยในประกาศพระบรมราชโองการสถาปนาพระอิสริยยศที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เป็นฉบับแรก

พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่จัดสร้างขึ้นใหม่นั้น นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์และเป็นพระมหากษัตริย์องค์อย่างหาที่สุดมิได้ที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดสร้างขึ้นเป็นองค์ที่สองเพื่อเชิญออกใช้ในราชการแทนพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำเดิม และโดยที่ระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในประวัติศาสตร์ชาติไทย จึงยังคงเชิญพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ทองคำประจำรัชกาลออกใช้ประทับกำกับพระปรมาภิไธยในเอกสารสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบและการดูแลรักษาของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่องยาวนานจนถึงโอกาสมหามงคลที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ และจวบจนสิ้นรัชกาล เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

แหล่งที่มาของข้อมูล : เอกสารต้นเรื่องและหนังสือเรื่อง พระราชลัญจกร ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่สถาปนาขึ้นในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเครื่องประดับสำหรับเกียรติยศและบำเหน็จความชอบ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้นสำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบอันเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศ รวมทั้งพระราชทานแก่บุคคลสำคัญชาวต่างประเทศเพื่อแสดงออกถึงสัมพันธ์ไมตรีอันดีต่อกัน

การใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเครื่องหมายแสดงเกียรติยศตามแบบอย่างประเทศตะวันตกแทนเครื่องยศหรือเครื่องประดับอย่างอื่นที่มีมาแต่เดิมนั้น ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชีย โดยมีการสร้างเป็นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๐ ประกอบด้วย ดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์และดาราตราตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ดาราไอรภาพ ดารานพรัตน์ ดาราช้างเผือก ดาราดรราชสีห์ และดาราดรราชสีห์ โดยในส่วนของดารานพรัตน์และดาราช้างเผือก นับเป็นการสถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ยังคงมีการพระราชทานสืบมาถึงปัจจุบัน ๒ ตระกูล คือ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตน์ราชวราภรณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้นในโอกาสสำคัญอีกหลายตระกูล เช่น เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้น ๓ ตระกูล ได้แก่ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นมงคลยิ่งราชมิตราภรณ์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามกีรติลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ โดยมีลำดับการสถาปนา ดังนี้

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นมงคลยิ่งราชมิตราภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นมงคลยิ่งราชมิตราภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ขึ้นสำหรับพระราชทานแก่ประมุขของรัฐต่างประเทศโดยเฉพาะ โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นมงคลยิ่งราชมิตราภรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๙ ตอนที่ ๕๒ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๐๕ มีหลักการและเหตุผลตามที่ปรากฏในท้ายพระราชบัญญัติว่า “เนื่องจากได้มีการเพิ่มพูนสัมพันธไมตรีกับนานามิตรประเทศมากขึ้น ในการนี้ สมควรจะได้มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับไว้พระราชทานแก่ประมุขของมิตรประเทศเหล่านั้นในโอกาสอันควร”

ลักษณะของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประกอบด้วย ดวงตราสำหรับห้อยสายสร้อย ดารา และดวงตราสำหรับห้อยสายสะพาย

- **ดวงตราสำหรับห้อยสายสร้อย** ด้านหน้าเป็นรูปจักรและตรีศูลขัดกัน ประดับเพชร อยู่ในวงกลมบนพื้นลงยาสีขาว ขอบวงกลมเป็นเพชรสร้างเงิน มีรัศมีทองแปดแฉก และรัศมีเงินแปดแฉก ด้านหลังมีอักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. อยู่ในวงกลม พื้นลงยาสีขาว เบื้องบนมีอุณาโลมและพระมหามงกุฎทองมีรัศมีทองห้อยกับสายสร้อยของรูปดอกชัชพลฤกษ์สลักระหนกเกลียว ตรงที่ห้อยดวงตรามีอักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ประดับเพชรอยู่ในรูปพุ่มอุณาโลมลงยาสีเหลือง
- **ดวงตราสำหรับห้อยสายสะพาย** ด้านหน้ามีลักษณะเดียวกับดวงตราห้อยสายสร้อย แต่ขนาดย่อมกว่า รูปจักรและตรีศูลลงยาสีขาว

ด้านหลังเป็นพื้นเกลี้ยง ห้อยกับสายสะพายสีเหลืองมีริ้วสีขาวกลัดขอบทั้งสองข้าง ริ้วสีขาวทั้งสองข้างมีเส้นสีน้ำเงิน สะพายบ่าขวาเฉียงลงทางซ้าย

- **ดารา** เป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑทอง อยู่ในวงกลมบนพื้นลงยาสีขาว ขอบวงกลมเป็นเพชรสร้างเงิน มีรัศมีทองแปดแฉก

การพระราชทาน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ตั้งแต่ปี ๒๕๐๕-๒๕๕๒ ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศอย่างเป็นทางการ หรือในโอกาสที่ประมุขของรัฐต่างประเทศเสด็จพระราชดำเนินหรือเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ประมุขของรัฐต่างประเทศที่ได้รับพระราชทาน เช่น สมเด็จพระราชาธิบดีโบดวง (ราชอาณาจักรเบลเยียม) สมเด็จพระเจ้าโอลาฟที่ ๕ (ราชอาณาจักรนอร์เวย์) สมเด็จพระราชาธิบดีดอน มวน คาร์ลอสที่ ๑ (ราชอาณาจักรสเปน) สมเด็จพระราชาธิบดีอัสซันอัล บอลเกียห์ (เนการาบรูไนดารุสซาลาม) สมเด็จพระราชาธิบดีอัสลัน ซาห์ (สหพันธรัฐมาเลเซีย) สมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ และสมเด็จพระจักรพรรดิอะกิฮิโตะ (ญี่ปุ่น) สมเด็จพระราชาธิบดีคาร์ลที่ ๑๖ กุสตาฟ (ราชอาณาจักรสวีเดน) สมเด็จพระราชินีนาถเบียทริกซ์ (ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์) ประธานาธิบดี ฟลอก ซูฮาร์โต (สาธารณรัฐอินโดนีเซีย) และประธานประเทศ นายโกสอน พมวิหาน (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นสิริยิ่งรามกิรติ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามกิรติ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ขึ้น ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ ในโอกาสครบรอบ ๗๕ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย และเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในโอกาสสมทวงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ อีกทั้งเพื่อส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้อุทิศตนให้กิจการลูกเสืออย่างแท้จริง

ลักษณะของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นดวงตราห้อยกับแพรแถบ ลักษณะของดวงตรา ด้านหน้า เป็นรูปกลมรี พื้นลงยาสีน้ำเงิน กลางดวงตรามีตราหน้าเสือประกอวชिरเงินล้อมรอบด้วยเม็ดไข่มุกสีทอง และมีรัศมีเงินโดยรอบแปดแฉก คั่นด้วยกระจิงสีทอง ส่วนด้านหลังของดวงตรา กลางดวงเป็นดุม พื้นลงยาสีม่วง มีรูปตราของคณะลูกเสือโลก เบื้องล่างมีอักษรสีเงินว่า “เราจะทำนุบำรุงกิจการลูกเสือตลอดไป” แพรแถบเป็นสีเหลืองมีริ้วสีขาวใกล้ขอบริมและริ้วสีดำที่ริมทั้งสองข้าง

การพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามกิรติ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ พระราชทานให้แก่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี ชั้นที่ ๑ มาแล้ว และได้มีอุปการคุณช่วยเหลือกิจการลูกเสืออย่างต่อเนื่องไปอีกไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์แล้วส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการเสนอขอพระราชทานต่อไป

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ในปี ๒๕๓๐ รัฐบาลซึ่งมี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่ปรากฏว่าได้มีพ่อค้า ประชาชน ร่วมช่วยเหลือราชการแผ่นดินหรือทำคุณประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน มากขึ้นเป็นลำดับ เท่าที่ปฏิบัติมาแล้วรัฐบาลได้ตอบสนองคุณงามความดี โดยขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้สองตระกูล คือ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทยให้เป็นบำเหน็จ แต่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น สมควรจะมีเครื่องราชอิสริยาภรณ์อีกตระกูลหนึ่งสำหรับเสนอขอพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบเฉพาะผู้ทำคุณประโยชน์เหล่านั้น ในการนี้ ก่อนที่จะดำเนินการประกาศใด รัฐบาลได้นำความกราบบังคมทูล พระกรุณาขอพระราชทานพระราชดำริ ซึ่งมีพระราชกระแสว่า ไม่ขัดข้อง

เมื่อรัฐบาลดำเนินการออกแบบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตระกูลใหม่ แล้วเสร็จในปี ๒๕๓๑ ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตและขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้สร้างได้ และพระราชทานชื่อว่า “เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์” ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๒๗ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ลักษณะของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้มี ๗ ชั้น จำแนกเป็นสำหรับพระราชทานบุรุษและสำหรับพระราชทานสตรี ดังนี้

ชั้นที่ ๑ ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ (ป.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ ประกอบด้วย ดวงตรา ดารา และสายสะพาย ดวงตรา ด้านหน้ามีรูปครุฑพ่าห์สีทองอยู่ในวงกลม พื้นลงยาสีแดง ขอบเป็นสร้อยเงิน รอบนอกมีกระจิงเงินแปดทิศ และมีเปลวรัศมีทองแทรกตามระหว่างเบื้องบนมีพระมหามงกุฎทอง มีรัศมีด้านหลังเป็นดุมสีทอง มีอักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ลงยาสีขาว ประดับห้อยกับสายสะพายสีเขียว ริบสีแดงขาด มีริ้วสีขาวและสีเหลือง ขนาดเล็กควบคันทั้งสองข้าง สำหรับสะพายบ่าขวาเฉียงลงทางซ้าย ดารา ด้านหน้ามีรูปครุฑพ่าห์สีทองอยู่ในวงกลม พื้นลงยาสีแดง เหมือนอย่างดวงตรา แต่ขอบเป็นสร้อยทอง เบื้องบนขอบมีพระมหามงกุฎ และอุณาโลมสีทอง รอบนอกมีกระจิงเงินแปดทิศ มีรัศมีทองแทรกตามระหว่างด้านหลังเป็นดุมสีทองอย่างดวงตรา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ฉลองพระองค์เครื่องแบบเต็มยศทรงสายสะพายปฐุมติเรกคุณาภรณ์ เสด็จพระราชดำเนินไปถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวหน้าตึกรัฐสภา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๙

สำหรับพระราชทานสตรี ดวงตรา ดารา และสายสะพาย มีลักษณะเหมือนอย่างที่พระราชทานบุรุษ แต่ขนาดย่อมกว่า

ขั้นที่ ๒ ทุตติเรกคุณาภรณ์ (ท.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ ดวงตราและดารา มีลักษณะอย่างปฐุมติเรกคุณาภรณ์ แต่ดวงตราห้อยกับแพรแถบขนาด ๔ เซนติเมตร ใช้สวมคอ และดารามีขอบของพื้นลงยาสีแดงเป็นสร่งเงิน

สำหรับพระราชทานสตรี มีขนาดย่อมกว่า และดวงตราห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ขั้นที่ ๓ ตติยติเรกคุณาภรณ์ (ต.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ ดวงตรา มีลักษณะอย่างดวงตราทุตติเรกคุณาภรณ์ ห้อยกับแพรแถบขนาด ๔ เซนติเมตร ใช้สวมคอ (ไม่มีดารา)

สำหรับพระราชทานสตรี มีขนาดย่อมกว่า ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ขั้นที่ ๔ จตุตถติเรกคุณาภรณ์ (จ.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ ดวงตรามีลักษณะอย่างตติยติเรกคุณาภรณ์ แต่ขนาดย่อมกว่า ห้อยกับแพรแถบขนาด ๓ เซนติเมตร มีดอกไม้จิบติดบนแพรแถบ ประดับที่อกเสื้อด้านซ้าย

สำหรับพระราชทานสตรี แพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ขั้นที่ ๕ เบญจติเรกคุณาภรณ์ (บ.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ มีลักษณะอย่างจตุตถติเรกคุณาภรณ์ แต่แพรแถบไม่มีดอกไม้จิบ ประดับที่อกเสื้อด้านซ้าย

สำหรับพระราชทานสตรี แพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ขั้นที่ ๖ เหริยอุทองติเรกคุณาภรณ์ (ร.ท.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ เหริยอุรูปกลมสีทอง ด้านหน้ามีรูปครุฑพ่าห์อยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยกระจังกลีบบัวแปดกลีบ ด้านหลังมีอักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. เบื้องบนมีพระมหามงกุฎ มีรัศมีและอุณาโลม ห้อยกับแพรแถบขนาด ๓ เซนติเมตร ประดับที่อกเสื้อด้านซ้าย

สำหรับพระราชทานสตรี แพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ขั้นที่ ๗ เหริยอุเงินติเรกคุณาภรณ์ (ร.ง.ภ.)

สำหรับพระราชทานบุรุษ เหริยอุรูปกลมสีเงิน มีลักษณะและห้อยกับแพรแถบอย่างเดียวกับเหริยอุทองติเรกคุณาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อด้านซ้าย

สำหรับพระราชทานสตรี แพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

การพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์พระราชทานให้แก่บุคคลที่กระทำคุณประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน โดยส่วนราชการที่ได้รับประโยชน์หรือเกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติในเบื้องต้นแล้วรวบรวมเอกสารหลักฐานส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาถ้อยแถลงและตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วจะนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปีพิจารณาและกราบบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบอีกชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะดำเนินการเสนอขอพระราชทานในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาของแต่ละปีต่อไป

หลักเกณฑ์การพิจารณาเสนอขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้เป็น ๓ กรณี ดังนี้

๑. **กรณีมีผลงาน** ต้องเป็นผลงานดีเด่นหรือเป็นแบบอย่างอันควรแก่การสรรเสริญ หรือฝ่าอันตรายเสี่ยงภัยเพื่อปกป้องชีวิตหรือทรัพย์สินอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือประเทศ โดยปกติเริ่มต้นขอพระราชทานชั้นเหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ และในระยะเวลาขอพระราชทานเลื่อนชั้นตราไม่น้อยกว่า ๕ ปี กรณีมีผลงานดีเด่นอย่างยิ่งอาจขอพระราชทานชั้นเริ่มต้นสูงกว่าชั้นเหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ หรือลดระยะเวลาขอพระราชทานเลื่อนชั้นตรา

๒. **กรณีบริจาคทรัพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์** เช่น เพื่อการศึกษา การสาธารณสุข การแพทย์ การพัฒนาชุมชน และการสังคมสงเคราะห์ โดยพิจารณาชั้นของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เสนอขอพระราชทานตามมูลค่าทรัพย์สินที่บริจาค ดังนี้

มูลค่าทรัพย์สินที่บริจาค	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน
๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ (ป.ภ.)
๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	หุติยดิเรกคุณาภรณ์ (ท.ภ.)
๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	ตติยดิเรกคุณาภรณ์ (ต.ภ.)
๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ (จ.ภ.)
๕๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เบญจมดิเรกคุณาภรณ์ (บ.ภ.)
๒๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์ (ร.ท.ภ.)
๑๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ (ร.ง.ภ.)

๓. **กรณีเป็นบุคคลตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา** ได้แก่ ชาวต่างประเทศที่ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศไทย นักกีฬาที่ชนะการแข่งขันระหว่างประเทศ บุคลากรโรงเรียนเอกชน บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ นักวิทยาศาสตร์ดีเด่นแห่งชาติ ศิลปินแห่งชาติ และผู้ได้รับรางวัลหรือการยกย่องระดับชาติหรือระดับนานาชาติ ขอพระราชทานตามชั้นตราที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา

เครื่องหมายสำหรับประดับแพรแถบ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่ง
ดิเรกคุณาภรณ์และที่ใช้เป็นคุดมเสื้อ

วิวัฒนาการของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทยที่สืบเนื่องกันมาในแต่ละรัชสมัย นอกจากจะแสดงออกถึงความมีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติแล้ว การพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ผู้ที่สมควรได้รับพระราชทานในวาระและโอกาสต่าง ๆ ยังแสดงให้เห็นที่ประจักษ์ถึงความผูกพันระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชน ตลอดทั้งพระมหากษัตริย์ที่มีต่อพสกนิกรทุกหมู่เหล่า และโดยที่เครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุกชั้นตราล้วนเป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติยศที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพื่อเป็นบำเหน็จสำหรับการทำความดีความชอบ ดังนั้น การได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จึงเป็นเสมือนการได้รับพระราชทานขวัญและกำลังใจให้มุ่งมั่นประกอบคุณงามความดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม และเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทตลอดไป

การถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี

สมศรี นาคจำรัสศรี
และกองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

“การที่คณะรัฐมนตรีได้กล่าวคำปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่นั้น ก็เพื่อที่จะให้เป็นกำลังใจแก่ตัวเองว่า
ตั้งใจตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความตั้งใจสูง
เพื่อให้ปฏิบัติการของตนได้มีความสำเร็จอย่างแท้จริง...”

จากความตอนหนึ่งของพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
ในโอกาสที่ นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณ
ก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันจันทร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

การนำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่เป็นภารกิจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ในด้านที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐมนตรีและการประสานราชการกับส่วนราชการในพระองค์ นอกเหนือจากหน้าที่ความรับผิดชอบในการ
จัดทำประกาศพระบรมราชโองการแต่งตั้งรัฐมนตรีและนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ภายหลังการแต่งตั้ง
รัฐมนตรีจะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการนำรัฐมนตรีที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ด้วย

การถวายสัตย์ปฏิญาณ หมายถึง ถวายคำมั่นสัญญาอันเป็นความจริงต่อพระมหากษัตริย์ซึ่งถือเป็นการแสดงความจงรักภักดี
ต่อพระมหากษัตริย์ เป็นการปฏิบัติที่มีมาแต่โบราณสืบทอดมาจากพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นพิธีใหญ่สำหรับแผ่นดินมาแต่โบราณกาล
อันเป็นมงคลแห่งความซื่อสัตย์ที่ใช้น้ำเป็นเครื่องกำหนด จัดขึ้นเพื่อให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการดื่มน้ำสาบานและให้สัตย์สาบานว่า
จะจงรักภักดีและซื่อตรงต่อพระมหากษัตริย์ มุ่งหมายให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์และคำสาปแช่ง
ที่จะได้รับเมื่อกระทำความผิดคำสัตย์สาบาน ทำให้สามารถควบคุมจิตใจและความประพฤติของข้าราชการทั้งปวงให้ตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์
สุจริตและจงรักภักดีต่อประเทศชาติและพระมหากษัตริย์

ในปัจจุบันการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย โดยนับตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้มีบทบัญญัติเรื่องการถวายสัตย์ปฏิญาณ
ก่อนเข้ารับหน้าที่ของรัฐมนตรีไว้ รวม ๙ ฉบับ ตั้งแต่ฉบับที่ ๕ พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๑๔๑ จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
ฉบับที่ ๒๐ พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๑ ให้รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ก่อนเข้ารับหน้าที่*

ในระหว่างที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการในเรื่องการแต่งตั้งรัฐมนตรี จะมีหนังสือกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน
พระบรมราชวโรกาสนำรัฐมนตรีที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณ
ก่อนเข้ารับหน้าที่ และเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม วัน เวลา และสถานที่ ให้รัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทแล้ว
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะกราบเรียนนายกรัฐมนตรีและแจ้งให้รัฐมนตรีทุกท่านหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องทราบพร้อมรายละเอียด
การแต่งกาย ขั้นตอนปฏิบัติ และแผนผังการจัดลำดับตำแหน่งเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี และบัตรคำถวายสัตย์
ปฏิญาณซึ่งมีเนื้อหาตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่า

* ยกเว้นฉบับที่ ๑-๔, ๖-๗, ๙, ๑๑-๑๒, ๑๔, ๑๗, (รวม ๑๑ ฉบับ)

คำถวายสัตย์ปฏิญาณ

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ)
ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า
ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน
ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

นอกจากนี้ จะต้องประสานงานกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเรื่องการจัดดอกไม้รูปเทียนแพสำหรับนายกรัฐมนตรีเปิดกรวยครอบดอกไม้ ก่อนกล่าวนำถวายสัตย์ปฏิญาณ การถ่ายภาพหมู่ของคณะรัฐมนตรีก่อนเดินทางไปเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท การนัดหมายการเดินทาง รวมทั้งการจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการขอพระราชทาน พระบรมราชวโรกาสนำรัฐมนตรีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณ ก่อนเข้ารับหน้าที่ โดยมีคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท จำนวน ๒๕ คณะ และภายหลังจากการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่รับผิดชอบในการขอพระราชทานภาพถ่ายสำหรับ คณะรัฐมนตรีที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท และขอพระราชทานพระราชดำรัสที่พระราชทานในโอกาสดังกล่าว เพื่อเชิญมอบให้แก่คณะรัฐมนตรี รับใส่เกล้าใส่กระหม่อมถือปฏิบัติต่อไป

พระราชดำรัสที่พระราชทานในโอกาสดังกล่าวล้วนแต่ทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ยิ่งแก่คณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดิน และการปฏิบัติตน โดยทรงเน้นย้ำเรื่องการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ และการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศและความสุขของประชาชน ดังตัวอย่างความบางตอนของพระราชดำรัสที่พระราชทานในโอกาส คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ดังนี้

“...ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้พัฒนามาเรื่อย ๆ. เข้าใจว่าเดี๋ยวนี้ก็จะพัฒนาไปในทางที่จะ เข้ารูปเข้ารอยได้ เพราะว่ามีทางเลือกตั้งมาหลายครั้งในลักษณะต่าง ๆ. ถ้าปฏิบัติอย่างนี้ต่อไป และพยายามที่จะทำ ด้วยความสามารถ ก็จะทำให้ระบอบนี้บรรลุเป้าหมาย. ความสามารถนั้น ก็คือความสามารถของท่านทั้งหลาย. ความรู้ในวิชาการ ความรู้ในประสบการณ์ที่มี เอามาใช้หมด ข้อหนึ่ง. อีกข้อหนึ่ง คือความมีจิตใจที่สุจริต มีจิตใจที่ ตั้งอกตั้งใจที่จะทำในสิ่งที่ดี เว้นเสียจากสิ่งที่ไม่ดี. ดังนี้ ก็จะบรรลุผลตามปรารถนา เชื่อว่าทุก ๆ ท่านก็ตั้งใจเช่นนี้...”

“...ฉะนั้นการที่ท่านจะปฏิบัติหน้าที่ ท่านจะต้องมีความคิด ท่านจะต้องมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ. ถ้าท่านเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ สมัยนี้ชอบใช้คำว่าชอบธรรมจะแปลว่าอะไรก็ไม่ทราบ แต่ว่าชอบพูดว่า ชอบธรรม. แปลเป็น ภาษาอังกฤษ ก็แปลเองว่า ควรจะเป็นว่า คำว่า legitimate. legit นี่มาจากคำว่า lex แปลว่า กฎหมาย ถูกกฎ ชอบธรรม. หมายความว่า ท่านนะเป็นรัฐมนตรีโดยชอบธรรม ขอให้ท่านปฏิบัติงานโดยชอบธรรมอย่าง Legitimate อย่างถูกต้อง ตามกฎหมาย ทั้งชอบธรรม ถูกต้องตามศีลธรรม...”

จากความบางตอนของพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในโอกาสที่ นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘

“...ในระยะนี้ยิ่งมีความสำคัญมาก เพราะว่าท่านจะมีหน้าที่หลายอย่าง โดยเฉพาะในการที่จะทำให้ ความมั่นคงสมบูรณ์ของเศรษฐกิจไทยดีขึ้น เพราะว่าตกต่ำไปมาก และอีกข้อหนึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะว่าได้มีบัญญัติ รัฐธรรมนูญใหม่ซึ่งยังไม่ครบถ้วนจะต้องทำให้ครบถ้วน เพื่อที่จะให้รัฐธรรมนูญปกป้องประเทศชาติและประชาชน ฉะนั้น ท่านก็เท่ากับเป็นผู้ที่ต้องผลักดันให้รัฐธรรมนูญนี้ครบถ้วนโดยเร็วที่สุด. ในบทบัญญัติให้เวลาไว้ แต่ก็น่าจะทำให้เร็ว กว่านั้น เพื่อที่จะเป็นรากฐานที่มั่นคง เพื่อการปกครองในประเทศและความสุขของประชาชน. แต่ละท่านก็มีหน้าที่ แตกต่างกันไป มีท่านผู้ที่ได้ทำหน้าที่มาแล้ว และมีท่านผู้ที่จะเข้ารับหน้าที่ใหม่ แต่อย่างไรก็ตามทุกคนก็ต้องมีหน้าที่ เพื่อที่จะอุ้มชูประเทศชาติ และเพื่อที่จะให้มีหลักการปกครองที่แน่นแฟ้น. ท่านก็มีหน้าที่สองอย่างนี้ คือความมั่นคง ของเศรษฐกิจไทย และความมั่นคงของการปกครองของประเทศ ซึ่งเป็นงานที่หนัก และเป็นงานที่เร่งด่วน. ถ้าท่านจะ เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อความสุขของส่วนรวมได้ และทำตามคำปฏิญาณของท่านโดยเคร่งครัด ก็ถือว่าท่านได้ทำ หน้าที่ที่มีเกียรติ และเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ จนเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป...”

ความตอนหนึ่งของพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในโอกาสที่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันเสาร์ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๐

“...ที่ท่านมาเป็นรัฐมนตรีนั้น เป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าประเทศต้องมีผู้ใหญ่. แล้วถ้าท่านเป็นผู้ใหญ่ ประเทศก็จะอยู่เย็นเป็นสุขได้. ถ้าประเทศอยู่เย็นเป็นสุขแล้ว ก็หมายความว่าประชาชนมีที่พึ่ง. ถ้าประชาชนมีที่พึ่งแล้ว ก็สามารถที่จะมีชีวิตที่มีประกันว่าจะสามารถอยู่ได้. ซึ่งหลายประเทศในละแวกนี้ก็มีความเดือดร้อน ไม่ใช่ในละแวกนี้ทั่วโลกมีความเดือดร้อน เพราะว่าไม่มีคนที่มียุทธศาสตร์. ท่านต้องถือว่าท่านเป็นคนที่มียุทธศาสตร์ มีหลักที่จะปฏิบัติงาน มีหลักที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม. อาจจะไม่แปลก ท่านอาจจะนึกว่าแปลก ทำไมคน ๓๕ คน จะต้องเสียสละเพื่อคน ๖๓ ล้าน. ก็เพราะว่าคน ๖๓ ล้านนั้น เขาหวังว่าคณะรัฐมนตรีจะทำงานเพื่อเขา. ถ้าไม่ทำงานเพื่อประชาชนก็จะทำงานเพื่ออะไร.

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านพยายามที่จะทำ. อาจจะทำให้ยาก แต่ว่าเชื่อว่าท่านจะต้องทำได้ เพื่อให้ประเทศชาติไม่ผิดหวังในงานที่ท่านกำลังทำอยู่. ถ้าเขาไม่ผิดหวังท่านก็เป็นผู้ที่เรียกว่ามีความดี. และถ้าทำด้วยความดีนั้น ที่จริงก็โก้ไม่หยอก. รู้สึกโก้ที่กระทำเพื่อให้ประชาชนได้หวัง แล้วก็มองเห็นว่า นี่คณะนี้เป็นรัฐมนตรีจะทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม. แล้วส่วนรวมนี้ก็บอกได้แล้วว่า ในประเทศที่อยู่ใกล้เคียงประเทศไทย แล้วก็ประเทศอื่น ๆ เขาไม่ค่อยได้เห็นคนที่พยายามทำเพื่อส่วนรวม. ท่านจะต้องทำเพื่อส่วนรวม. ถ้าทำเพื่อส่วนรวม ไม่ได้ทำเพื่อส่วนตัว ท่านก็โก้ไม่หยอก. ท่านก็มีความดีอยู่ด้วยตัวเองแล้ว. เมื่อท่านได้ปฏิญาณว่าท่านจะทำเพื่อส่วนรวม ท่านก็มีเกียรติไม่น้อย. ฉะนั้นก็ขอให้ท่านพยายามทำตามที่ท่านได้ปฏิญาณตน เพื่อให้เป็นผลสำเร็จที่ดี. ถ้าทำได้แม้จะนิดเดียวก็ยังดี. ถ้าทำได้มากก็ยิ่งดี. ฉะนั้น ขอให้ท่านรักษาความซื่อตรง. และตามที่มีต่อที่ท่านนายกก็ได้มาพูดว่า ท่านนายกเองและรัฐมนตรีต่าง ๆ ได้มีความตั้งใจที่จะทำ ก็เป็นเกียรติไม่น้อย. และถ้าทำให้เป็นเกียรติอย่างที่ท่านได้พูดเมื่อต่อก็ ก็เป็นสิ่งที่ดีมาก และประเทศก็จะอยู่ได้. ถ้าประเทศอยู่เย็นเป็นสุขได้ ท่านนี้ก็เรียกว่าได้บุญ. ท่านได้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีมาก. ในโลกนี้หายาก ถ้าท่านทำดี. ในโลกนี้หายากคนที่ตั้งใจอย่างที่ท่านได้ตั้งใจที่จะทำ. ...”

จากความบางตอนของพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในโอกาสที่ นายสมิคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันพุธที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

“...การทำงานรัฐมนตรี จะต้องทำตามที่ท่านได้ปฏิญาณตนว่าจะทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หมายความว่า จะต้องทำตาม เรียกว่าเสียสละ เพื่อให้งานไปโดยดีตามตั้งใจจริง ๆ จะต้องพยายามที่จะให้งานของชาติไปโดยดี. คือหมายความว่า แต่ละคนจะต้องทำงานด้วยความตั้งใจ ซื่อสัตย์สุจริตและด้วยความเสียสละ หมายถึงจะต้องทำงานโดยตั้งใจเพื่อส่วนรวม ทำ ตั้งใจ ด้วยความตั้งใจจริง ๆ. คือไม่ใช่แก่งแย่งกัน แต่ช่วยกันทำ เพื่อให้บ้านเมืองก้าวหน้าไปจริง ๆ โดยทำงานด้วยความตั้งใจที่จะทำเพื่อส่วนรวม. อาจจะยากหน่อย แต่ว่าจะต้องทำให้ได้. ถ้าทำได้ นับว่าท่านได้ช่วยบ้านเมืองก้าวหน้า ไม่แก่งแย่งกัน. ถ้าทำได้อย่างนี้ ชาวบ้าน ก็หมายถึงประชาชน จะอยู่ได้มีความสุข ท่านเองก็จะมีมีความสุข. ถ้าทำด้วยความตั้งใจดี ท่านได้ช่วยส่วนรวมอย่างแท้จริง...”

จากความตอนหนึ่งของพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในโอกาสที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ ห้องประชุม ชั้น ๑๔ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

การดำเนินการเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่เป็นภารกิจที่สำคัญของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งนอกจากเป็นการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้คณะรัฐมนตรีได้แสดงออกถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชน

ประมวลภาพกิจกรรมน้อมรำลึกถึง พระมหากรุณาธิคุณและแสดงความอาลัย แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ดอกไม้จันทน์จากหัวใจถวายพ่อหลวง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดกิจกรรม “โครงการจิตอาสาประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์พระราชทาน” โดยมีข้าราชการบริหารจากโรงเรียนช่างฝีมือในวัง (หญิง) โรงเรียนช่างฝีมือในวัง (ชาย) และหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ตลอดจนประชาชนจิตอาสาเป็นผู้ถ่ายทอดการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ รวม ๗ แบบ ได้แก่ ดอกดารารัตน์ ดอกกุหลาบ ดอกพุดตาน ดอกลิลลี่ ดอกกล้วยไม้ ดอกชบาทิพย์ และดอกชบาหนู ให้แก่ประชาชนได้ประดิษฐ์เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ในส่วนของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ผู้บริหารและบุคลากรของ สลค. ได้ร่วมกันประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ จำนวน ๒,๐๔๐ ดอก เพื่อร่วมแสดงความอาลัยและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และได้ส่งมอบดอกไม้จันทน์ดังกล่าวให้แก่กรุงเทพมหานครเพื่อใช้ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพฯ โดยมีนายบันลือ สุขใส ผู้อำนวยการเขตดุสิต เป็นผู้รับมอบเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

จิตอาสาเฉพาะกิจ งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

ในช่วงเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ผู้บริหารและบุคลากรของ สลค. ๓๒๑ คน ได้สมัครและเข้าร่วมเป็นจิตอาสาในโครงการ “จิตอาสาเฉพาะกิจ งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยพร้อมเพรียงกัน

สลค.สาร

ท่านสามารถเปิดอ่าน สลค.สาร ได้ผ่านทาง
www.soc.go.th ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

